

УДК 167.7 + 373.6

Анатолій Самодрин, Надія Білик

ФЕНОМЕН ІННОВАЦІЇ: ЕМПІРИЧНЕ УЗАГАЛЬНЕННЯ ДОСВІДУ ЗАПРОВАДЖЕННЯ НАУКОВО-НАВЧАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ «ПРОФІЛЬНА ОСВІТА РЕГІОНУ»

Анатолій Самодрин, Надежда Билык. Феномен инновации: эмпирическое обобщение опыта внедрения научно-образовательного комплекса «Профильное образование региона».

Anatoliy Samodrin, Nadiya Bilyk. The System of Pre-Vocational Education in the Region: Transdisciplinary Approach.

A Стаття стосується проблеми до-сконалості системи освіти України, трансформації освітнього простору в нову якість – ноосферну, можливості школи XXI ст. забезпечувати відповідну соціальну свідомість і нову етику.

A Стаття касається проблеми совершенства системы образования Украины, трансформации образовательного пространства в новое качество – ноосферное, возможности школы XXI в. обеспечивать соответствующее социальное сознание и новую этику.

S Article of concerns the problem of perfection of education system of Ukraine, transformation of educational space in the new quality – the noospheric one, ability of XXI century school to provide appropriate social consciousness and a new ethic.

Ключові слова: профільне навчання, система освіти, регіон, особистість.

Ключевые слова: профильное обучение, система образования, регион, личность.

Key words: pre-vocational education, educational system, region, personality.

Актуальність проблеми. Зараз до явищ життя можна підходити із задатком успіху тільки емпірично, не рахуючись із гіпотезами, висловив В.І. Вернадський у травні 1921 року, ...тільки такий підхід відкриває нові риси, ...(вводить) новий принцип або аксіому в науку (Із щоденників. Травень, 1921 р.). Для нього людина була найвищим продуктом еволюції природи, здатною мислити й діяти не тільки в аспекті окремої особистості, сім'ї або роду, держави або їхніх союзів, але й у планетарному аспекті. На думку вченого, значна динаміка сучасної епохи спричинена трьома загальними для всього людства обставинами: розвитком знання та його науковою організацією, демократизацією суспільства та державного життя, поширенням єдиної культури на всю земну кулю. У цьому контексті фрактальний підхід із нашого боку до реалій господарювання людини на Землі зумовив розглянути поняття «регіон» як клітину біосфери й у її складі науково осмислити техносферу і агросферу регіону як взаємообумовленість і на тлі – освітню мету, з'ясувати феномен цього новоутворення – наукової думки, освіти і розумної економіки – ноологічно.

Думки видатного вченого планетарного рівня В.І. Вернадського (1863–1945) вжиті нами для вирішення нагального регіонального проекту на теренах Кременчуччини – феномену інноваційного розвитку – утворення Науково-навчального комплексу

багаторівневої безперервної освіти «Профільна освіта регіону», що започатковано як освітній округ (наказ МОНМС України № 1193 від 14.10.2011 р.). На даний момент до проекту долучаються освітні заклади Кременчуцького біосферного регіону (Кременчука, Комсомольська, Кременчуцького, Глобинського, Козельщинського районів Полтавської області, Світловодська, Світловодського й Онуфріївського районів Кіровоградської області) під науковою орудою Кременчуцького інституту Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля: ВНЗ I–II рівнів акредитації – 3, ЗНЗ Кременчуччини – 22.

Проектування траєкторії діяльності освітнього округу здійснюється відповідно до положення й установчого договору між суб'єктами на засадах демократизму, громадської самоврядності територій, громадсько-підкуляльної функції над освітніми закладами на термін 25 років тривалості експерименту і надалі. Тим самим у полі зору сучасної науки постає клітина інноваційного розвитку України – ноосфера Кременчуцького біосферного регіону – містить здатність до екстраполяції. Відмітимо, що у методологічному плані «інновація – це ідея (ідеї), пропозиції, наукові розробки, що можуть і стають основою створення нових стратегій розвитку, нових видів продукції, значно поліпшують споживчі характеристики (економічні, культурні,

освітні, технічні тощо) існуючих явищ і процесів, товарів, створення нових об'єктів матеріального та ідеального буття; все, що може вдосконалювати якість життя і процес розвитку людства» [11, с. 19–20]. Очевидно, сьогодні для наукової думки настає, проголошене Ф. Беконем у зв'язку з пізнанням істини (алегорично), – проробити «шлях бджоли»: одночасно проектуючи і вибудовуючи стільники, наповнювати їх медом [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З метою визначення стану дослідженості обраної проблеми інновації в означеному вище контексті нами охоплено коло наукових праць (Ф. Бекон, М.О. Бердяєв, В.М. Бехтерєв, В.Г. Буданов, В.І. Вернадський, Л.С. Виготський, І.А. Зязюн, О.О. Ігнатенко, В.Р. Ільченко, О.П. Ковальов, В.Г. Кремень, О.Ф. Лосєв, А.С. Макаренко, М.М. Мойсєєв, Ф.Т. Моргун, П.Г. Кузнєцов, Г.С. Сковорода, В.С. Соловйов, М.Ф. Федоров, М.Г. Холодний, П. Тейяр де Шарден та ін.)

У полі зору як проблема – дуалізм: мета (освіта) й економіка у регіоні біосфери – ноосферно-біосферна освіта і конгруентність наших життєвих кроків. Без проектування і планування системи навчання у регіоні, зокрема освітня *мета*, спосіб *внесення* знань до особистості, ноосфера території не зможе ні сама цефалізуватися (принцип Д.Д. Дана), ні цефалізувати біосферу регіону, тож головне нині для системи освіти того ж регіону – навчити сучасну людину *управляти психічною енергією, мисленням в умовах природи* споріднено поведінковому людському. А відтак школа повинна ставати проективно-цефалізованим началом – бути розумною (ефективною) в контексті розумного майбутнього суспільства (ефективного). Розумність (школи, суспільства) – одержання продукту максимальної кількості та якості за мінімальний час: 1) підвищення коефіцієнта корисної дії особистості; 2) підвищення коефіцієнта корисної дії соціуму; 3) селекціонування соціальних інститутів.

За В.І. Вернадським, цефалізація ноосфери автоматично викличе цефалізацію біосфери в усьому обсязі: біосфера + ноосфера [3].

Метою статті є спроба уточнення опорних методологічних і теоретичних положень, допомога організаторам освіти, управлінцям і пересічним господарникам якнайкоріше «намацати» в існуючій напівтемряві «вмикач – нарис освітньої системи» задля «ясності впровадження до складу регіону нового освітньо-економічного мислення і механізму його створення» з отриманням більшої системної ясності *нової мети*: жити в добробуті – діяти ефективно кожному і в купі.

Основна частина. Зростає доцентровий рух економік світу... Сучасний американський теоретик і економіст Л. Ларуш (США) схиляє голову перед В.І. Вернадським, М.М. Мойсєєвим, П.Г. Кузнєцовим. Отже, за першим (думки про монокультуру світу, 1916 р.) й незалежно від нього пророкує світові контури сучасної цивілізації – Китай, Індія, Росія, США (ми додамо – Бразилія) – ядро світу, всі інші – периферія. Головним принципом управління цим процесом (форма влади) стає демократія – в розумінні В.І. Вернадського: стан людської організації, коли освіта підносить людей до рівня свого часу. Наслідком сучасних доцентрових рухів економік стає пошук управлінського рішення як

балансу-діалогу поміж процесами глобалізації та регіоналізації..., нині знає уточнення діалектичної логіки – її онтологічна основа (закопи Г. Гегеля) – закон «єдності й боротьби протиріч» людство починає розуміти як «єдності й взаємодії протиріч»... Людство наполегливо прагне опанувати проблему «навчитися жити разом» і при цьому дійти певної стабілізації у використанні енергії й зменшенні тиску на природу. Проте, всепланетне зібрання «Ріо+20» (2012 р.) закликало народи світу переглянути плани на ХХІ століття!?

Процес життя вносить Людині і Розуму в її складі завдання Навігації розвитку Біосфери в контексті пілотування планети Земля, а Педагогіці – ставати диференціальною – деонтологічною за методом, геометричною за формою (міряти думкою земне), алгебраїчною за способом управління психологічною енергією учіння, пізнання, творчості.

Завдання часу для України – побудувати дорогу до Себе – Профільну Освіту. Профільність – когерентне хвильове енергетичне узгодження конгруентним способом альтернатив в синергійній фрактальності як добудові нового взаємосхожим образом, що розгортається, будуючи простір-час для цілей поліморфізму і синхронізму як «ситуативну домінанту» – властивість переважаючу лише в даний момент. Кореляційний зв'язок між соціальною і морфологічною організацією людини не повинен бути поза проблемою профільного навчання, що передбачає (через особистість) удосконалення біосоціального виміру людства – олюднення.

Профільність передбачає активне оволодіння інформацією, дозволяє знанням перетворюватися в інтегральну частку особистості (освітній простір особистості), усвідомлювати життя через практичний досвід, зумовлює готовність до *негайного* використання здобутого досвіду в разі виникаючих потреб. Сьогодні настає час розширення (переходу) зони особистісної свідомості людини в область *готовності до соціального впливу світу* на хід земного життя засобами освіти, а значить створеної в рамках природної системи природовідповідної особистісно зорієнтованої системи навчання. Особистість об'єктивується в регіоні, у своєму довіклі, олюднюючи як навколишню природу, так і природу власної душі. У свою чергу олюднене довіклля – природа суб'єктивується, «заховуючи в людину» довіклля, у сутність ДНК, організуючи спорідненість, яка виховується впродовж життєдіяльності людини, впродовж віків.

Аналіз педагогічної спадщини теоретиків і практиків указує нам на правило – певний педагогічний імператив – сукупний педагогічний вплив із боку даної території (регіону), який необхідно враховувати при побудові системи навчання як принцип добротності освітньої системи регіону:

1. Земля – це вічний епос, що пишеться всіма поколіннями кращих талантів.

2. Довіклля – середовище життя, з яким жива істота, яка пов'язана обміном речовини, енергії, інформації.

3. Завдання школи – служити людині, відкривати в учнів своєї власної природної схильності до діяльності.

4. Навчання є стимулом і мотивом учіння, є дієвим фактором життя тоді, коли формує життєву енергію в напрямі головної ідеї «життя».

5. Учніня забезпечується впровадженням у навчання системи освітніх траєкторій – перспективних ліній у вихованні й розвитку як окремого індивіда, так і людського соціуму.

6. Система освіти діє як інститут піднесення духовних сил особистості працею на благо інших людей.

7. Життєві досягнення учнів зумовлюються напруженою працею саморозвитку власних здібностей упродовж усього життя з розв'язанням суперечностей хибної паралельності знання й реальності.

За таких обставин (встановлення дифузної зони) біосферний регіон стає основою цілісного освітнього каналу, забезпеченого системою освіти. Становлення системи профільного навчання регіону є процесом гармонізації розвитку геопростору, навчально-освітній простір, що діє як система «ціль – засіб – результат» цьому сприяє найліпше [3; 4; 5; 6; 8; 9].

Кременчуччина – серцевина Центрального Подніпров'я – була відмічена академіком В.І. Вернадським як «центр, що стрімко й особливо розвивається» (з листування, 1890 р.). Шлях до ноосфери розпочинається з освітніх програм, які вмістять знання про те, що недопустиме, що може порушити стабільність Людського Дому. Найближчий до відчуття, сприйняття й відображення людиною простір-дім – *регіон*: відносно замкнуте територіальне недержавне соціально-виробниче утворення, яке характеризується відносною самодостатністю й здатністю до самовідтворення соціально-виробничих функцій і відповідної інфраструктури, вбудоване у функціональну структуру космобіотизованого геопростору; територія адміністративної області, краю, група адміністративних районів або окремих район, містить у своєму центрі мегаполіс (місто або систему міст), щільність населення спадає від центру до периферії. Така форма має свій зміст: взаємодія суб'єктів у процесі відтворення умов життєдіяльності; матеріально-речовинні фактори, що виступають основою відтворення; кількісні і якісні показники, що характеризують результат – рівень соціально-економічного розвитку. Крім цього, у регіоні існують функціональні внутрішньо-системні зв'язки, що впливають із відносин власності, відносин по розподілу предмету влади й повноважень. Регіон має самоврядний механізм, елементи якого взаємозалежні й доповнені механізмом зовнішнього регулювання. Такі якості, як відносна відособленість, цілісність, комплексність, структурованість, підпорядкованість єдиної мети зв'язкам із зовнішнім середовищем і визначають біосферний регіон як складну соціальну систему, яку забезпечує освіта [6; 10].

Невпинно в соціальному просторі України діє практично некерований освітній вихор (вибух), спустошуючи поселеневу периферію навколо індустриальних центрів, руйнуючи сучасне село, нерідко знедолюючи, роблячи непотрібною сучасну людину. І вже черга підступає до вчителя, викладача... І тоді освітня система змушена шукати точки опору – навчатися й навчати виживати, діяти *проективно, діалогічно* – стає відзнакою освіти ХХІ ст. «Якщо і хід цивілізації, і розвиток людського розуму – свідомості навколишнього – причинно пов'язані з геологічним процесом нашої планети – то це майбутнє може бути в загальних рисах передбачено», – у 1923 р. висловив В.І. Вернадський [12, с. 211].

Тож ми, люди планети, все більше маємо мислити

глобально і діяти регіонально, що означає сьогодні «культурно», і в першу чергу – освітня.

Упровадженням проекту «Науково-навчальний комплекс «Профільна освіта регіону» прагнемо вирішення проблеми досконалості нинішньої педагогічної політики, що в неявному вигляді, наразі під гаслом збагачення якості освіти, здійснює «охолодження» точок росту соціальної активності й часто руйнацію процесів самоорганізації особистості в напрямі соціальної кооптації, виробляє зверхплинність виробничої сили за рахунок формального впровадження технології профільного навчання.

За В.І. Вернадським, стисла і найкоротша дорога до цивілізації – освіта. Нині педагогіка регіону здатна аналізувати розвиток освіти на засадах трансдисциплінарності науки, виробляти особистість в умовах міжпредметної освіти – профілю, торуючи шлях до селекціонування нових соціальних інститутів. Сучасний учитель, озброєний теорією і методикою профільного навчання, здатний і може за короткий термін бути готовим до продукування профільного змісту освіти й управління розвитком особистості на засадах соціального договору і проєктивно-продуктивної освіти для цілісного соціально-економічного кластеру. Маючи в арсеналі певні теоретичні та методологічні розробки, механізми саморуку та самоорганізації, Кременчуччина протягом останніх десятиліть позиціонує себе в якості інноваційного науково-освітнього потенціалу – точки росту Середнього Подніпров'я: серія конференцій «Ідеї В.І. Вернадського в освіті» (2001–2013 рр.), концентрація наукової думки над проблемою «регіон», намір суб'єктів економіки регіону проєктувати своє майбутнє разом (протокол про наміри спільної реалізації проєкту «Кременчуцький біосферний регіон: комплексна модель соціально-економічного розвитку території» від 30.05.2007 р.). Нині Кременчуччина – це понад 80% ВВП Полтавщини.

З метою наукового супроводу освітнього округу створено науково-дослідну лабораторію «Економіка освіти регіону» (науковий керівник А. Б. Самодрин). З метою наукового супроводу інновації укладено відповідні договори з науковими установами України. На сьогодні – це заклади НАН України: Інститут геохімії, мінералогії та рудоутворення імені М.П. Семененка та Інститут ботаніки імені М.Г. Холодного; заклади НАПН України: Інститут педагогіки, Інститут психології імені Г.С. Костюка, Інститут проблем виховання, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих; Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»; Інститут педагогіки і психології НПУ імені М.П. Драгоманова; Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені М.В. Остроградського.

Кременчуцький інститут Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля (далі – КІДУ) спільно з Полтавським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти імені М.В. Остроградського створено Центр педагогічної освіти «Новатор» (науковий керівник Н. І. Білик). На базі гімназії імені Т.Г. Шевченка м. Кременчука силами КІДУ та Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України створюється Центр педагогічної майстерності. Інститут геохімії, мінералогії та рудоутворення імені М.П. Семененка НАН України сприяє у створенні Екологічної стежини імені В.І. Вернадського (с. Омельник Кременчуцького

району). На черзі – створення Центру економіки природного землеробства, Центру екологічної архітектури, Інформаційно-ресурсного центру тощо.

Школа на селі – своєрідна інновація, точка росту економіки довкілля і особистості – має діяти на засадах соціального договору як суб'єкт соціально-економічної системи у згоді з дотичними складовими регіону – виробниками продукту в умовах колективно розподіленої діяльності регіонального суспільства. Ґрунт – це орган, трепетна субстанція, багато інструментована симфонія природи, створена Богом для життя, а не для страждань. Господарювати на землі – значить пройти шлях від усвідомлення участі духовно-надприродних сил – богів, титанів і героїв – до розуміння природних процесів утворення феномена родючості землі, відкриття таємниць ґумусу і ролі рослин у сукупній еволюції ґрунту, який годує весь світ, і геолого-кліматичних умов на всіх материках, особливо ж – у землеробських регіонах планети. Пророками й апостолами стають осяяні вищою волею [8].

Стрижень діяльності господаря – наукова думка, що пронизує всі складові організації системи «регіон», і духовність. Без хвилі духовності (культура, мистецтво, література, релігія) не розбудити наукову думку й особистість для творчості.

Тож, усе – за передбаченнями В.І. Вернадського: «Явища життя взагалі, а культурного людства зокрема, пов'язані зі збільшенням вільної, здатної виконувати роботу світовою енергією, чого не бачимо в жодному природному явищі, окрім можливо радіоактивності, і підозрюваних – але не доведених – космічних процесів у зорях і в, можливо, не існуючому світовому ефірі» [12, с. 210].

Шлях особистісного зростання – звільнення енергії творчості – супроводжується школою як керований неперервний цілеспрямований вибух думки – афект, що в собі містить мисль. Ось тому утворений комплекс «Профільна освіта регіону» методологічно походить на керовану ядерну реакцію, де творчість виникає з великого «Ніщо» (рос. «Ничто») як кероване індивідом власне «изничтожение» (рос.) з просуванням до мети «якнайбільше користі принести людям». У свій час це начало стало «компенсативним рухом душі» А. Нобеля – піднесення особистості, що якнайбільше користі вчинила на Планеті. Мусимо в кожному регіоні створювати таку «особистісну» Планету Нобеля – адже творча людина, за В.М. Бехтеревим – крок до безсмертя особистості [2].

Принцип взаємообумовленості у комплексі виступає координуючим управлінським началом, а тут і координація перспективного планування, і співпраця в поточних проектах. Одним словом – колективно розподілена праця в рамках системи «Науково-навчальний комплекс «Профільна освіта регіону» має переростати в колективно розподілену працю регіонального суспільства: стан «гра-робота» адаптивно трансформується в стан «робота-гра» (за С. Френе). У позанавчальний час передбачається спільна дозвільно-просвітницька діяльність, різноманітні практики з дослідження природи та історії рідного краю тощо. В арсеналі мають опинитися всі артефакти регіону, музейні заклади, бібліотеки, літні досвідчені й авторитетні люди... З іншого боку – ми, регіональне суспільство, маємо взяти над регіоном потужне культурне шефство

– пора здійснити масове «прибирання» смітників у нашому спільному домі, елементарний соціальний благоустрій, громадський нагляд, залучаючи до своїх ініціатив інших і даючи знати про себе, використовуючи спільний інформаційний простір, підносити краших. Саме такий соціальний рух має бути вмотивований державою і цивілізацією, а діючого в такому руслі вчителя й керманіча очікує не лише похвала..., а й всенародне визнання – безсмертя його місії.

Виробничий потенціал будь-якої території сконцентровано в особистості, в якості людської складової економіки, тобто безпосередньо залежить від системи освіти, яка його проектує й продукує. Мета і завдання проектної діяльності спрямовані на вдосконалення структури освітніх систем і їх функцій. Саме така діяльність дозволяє говорити про проектування соціально-економічного розвитку території на наукових засадах. Зміст освіти в закладах комплексу мусить ставати певним інформаційним конструктом, відображенням складності процесів у регіоні й одночасно – певною проекцією цих процесів на сучасну людину. При цьому, зовнішнім (проектним) середовищем для проектування людського життя має бути сугубо природна система – Кременчуцький біосферний регіон, в ім'я якого діє реальна цілісна освітня система – освітній округ біосферного регіону, а в її складі – система профільного навчання. Саме вона на даний час може подбати про особистість як самоцінність і продукт (одночасно) і забезпечити її науковий супровід від витоків до соціального впровадження. В рамках Програми першочергових кроків Кременчуцького інституту Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля щодо функціонування освітнього округу «Науково-навчальний комплекс багаторівневої безперервної освіти «Профільна освіта регіону» заплановані кроки з координації насамперед управлінських процесів соціально-економічної сфери Кременчуччини шляхом ініціювання утворення *координаційної ради* спілок підприємців у рамках регіону і вироблення політики щодо взаємодії сфери виробництва і сфери освіти. Метою її діяльності є наступне: вироблення й уточнення вимог до професійної компетентності фахівців, яких готують ВНЗ Кременчуччини; встановлення запиту на оновлення змісту освіти ВНЗ і ЗОШ, запиту на профільне навчання, галузі та напрями підготовки фахівців з перспективою на 5 років і на подальше; вироблення траєкторій особистісно зорієнтованого педагогічного супроводу обдарованості школяра-студента: створення умов навчання в закладах комплексу; пільгувальна політика підприємців над закладами освіти комплексу. Створення Фонду інноваційного розвитку освіти; вироблення номінацій і критеріїв оцінювання досягнень підприємців у галузі підтримки особистостей педагогів, керівників освіти комплексу, процесу становлення творчої особистості школяра-студента; вироблення процедури громадського оцінювання системи освіти регіону щодо її внеску в соціальні процеси регіону.

Висновок. Проективність і продуктивність освіти не існує поза процесуальним мисленням особистості, поза логікою взаємодії якості процесів додіяльності і діяльності людини в складі соціуму. Якість освіти – повнота відображення мети у змісті освіти на всіх етапах навчання. Самоорганізація й еволюція само-

організації – основа сучасної наукової картини світу – і становить квінтесенцію сучасної проєктивно-продуктивної педагогіки і господарювання.

Актуалізація проблеми сучасної профільної освіти й можливостей інноваційної педагогічної системи вказує на переваги проєктивно-продуктивної профільної освіти над функціональною, забезпечує соціальну свідомість в умовах освітнього округу біосферного регіону, посилює діалог Людини і Природи, відповідаючи на запит часу – куди йти – до самоорганізації й еволюції природи особистості в умовах монокультури світу на засадах освітніх регіональних проєктів. У процесі регіоналізації освіти виступає умовою цілепокладання, дороговказом розвитку регіонального людства.

УДК 372.21

Аліна Большукіна

МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ

Література

- Бэкон Ф. Сочинения; соч. [в 2 т.; испр. і доп.]; сост., общ. ред. і вступ. статья А. Л. Субботина (Пер. Н. А. Федорова) / Френсис Бэкон. – М.: Мысль, 1977. – Т. 1. – 567 с. – Т. 2. – 575 с.
- Бехтерев В. М. Бессмертие человеческой личности как научная проблема / В. М. Бехтерев // Избранные труды по психологии личности; соч. [в 2-х т.]. Т. 1. «Психика и жизнь». – СПб.: Изд-во «Алетейя», 1999.
- Вернадский В. И. Научная мысль как планетарное явление; [кн. 1] / В. И. Вернадский. – М.: Наука, 1977. – 191 с.
- Зязюн І. А. Гуманістична стратегія теорії і практики навчального процесу / І. А. Зязюн // Рідна школа. – 2000. – № 8. – С. 8–11.
- Игнатенко А. А. Стратегия Вернадского / А. А. Игнатенко. – Кременчуг: Альтернатива, 2002. – 191 с.
- Ковалев А. П. Регионализация на современном этапе: элементы прошлого, настоящее, будущее / А. П. Ковалев // Региональные перспективы. – 2002. – С. 6–11.
- Моисеев Н. Н. Человек и ноосфера / Н. Н. Моисеев. – М.: Молодая гвардия, 1990. – 352 с.
- Моргун Ф. Т. Керівники держав, не бійтеся бути святими / Ф. Т. Моргун. – Полтава: Полтав. літератор, 2003. – 246 с.
- Побиск Георгієвич Кузнецов: Идеи и жизнь. – М.: Концепт, 1998. – 119 с.
- Самодри́н А. П. Формування навчально-освітнього простору регіону: [монографія] А. П. Самодри́н. – Кременчуг: ПП Щербатих, 2006. – 456 с.
- Феномен інновації: освіта, суспільство, культура: [монографія] / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Педагогічна думка. – 2008. – 472 с.
- Я верю в силу свободной мысли...: Письма В. И. Вернадского И. И. Петрункевичу // Новый мир. – 1989. – № 12. – С. 204–221.

Алина Большукіна. Модель управления развитием дошкольного учебного заведения на адаптивных принципах.

Alina Bolshukina. Model of Management of Preschool Educational Establishment Development on the Base of Adaptive Principles.

A Представлена модель управління розвитком дошкільного навчального закладу на адаптивних засадах і розкриті основні компоненти моделі.

Ключові слова: модель, основні компоненти, освітній моніторинг, кваліметричний підхід, адаптивні засади.

A Представлена модель управління розвитком дошкільного учебного заведения на адаптивных принципах и раскрыты основные компоненты модели.

Ключевые слова: модель, основные компоненты, образовательный мониторинг, кваліметрический подход, адаптивные принципы.

S Article describes model of preschool educational establishment development management on the basis of adaptive principles and its basic components.

Key words: model, basic components, educational monitoring, qualimetric approach, adaptive principles.

Постановка проблеми. На сьогодні система освіти згідно із Законом України «Про освіту» складається з навчальних закладів, наукових, науково-методичних і методичних установ, науково-виробничих підприємств, державних і місцевих органів управління освітою та самоврядування в галузі освіти й у своїй структурі має: дошкільну освіту; загальну середню освіту; позашкільну освіту; професійно-технічну освіту; вищу освіту; післядипломну освіту; аспірантуру; докторантуру; самоосвіту [4]. Отже, першою ланкою в цій системі є дошкільна освіта. Вона є обов'язковою первинною складовою частиною системи безперервної освіти в Україні, головним завданням якої є закласти основи життєвої компетентності дитини, забезпечити її розвиток і сформуванню у неї певні моральні норми [3].

Постановка завдання. Науково-теоретичними засадами дошкільної педагогіки загалом є її предмет, особливості та організація педагогічного дослідження в галузі дошкільної педагогіки, розвиток теорії та практики дошкільної освіти, характеристика сучасної системи дошкільної освіти [10]. Перетворення, що відбуваються сьогодні у вітчизняній системі дошкільної освіти, викликають стрімкі зміни в кожній її ланці, у тому числі й у сфері управління нею.

Певні зміни, що відбуваються в системі освіти взагалі й дошкільної зокрема, обумовлені інтеграційними процесами, що потребують подолання протиріч між глобальним і національним, традиційним та інноваційним, загальним та індивідуальним [2]. Успішному протіканню зазначених процесів сприятиме створення взаємоадаптаційної мотиваційної сфери взаємодії керівника та підлеглих навчального закладу.

Модель (фр. *modele*, от лат. *modulus* – «міра, аналог, зразок») – це спрощене представлення реального пристрою

або процесів, явищ. Процес побудови будь-якої моделі має назву моделювання [7]. За словником, моделювання – це дослідження об'єктів пізнання на їхніх моделях; побудова і вивчення моделей реально існуючих об'єктів, процесів або явищ із метою отримання пояснень цих явищ, а також для передбачення явищ, що цікавлять дослідника [6].

Моделювання управлінської діяльності є таким механізмом, що забезпечує стабільність позитивного розвитку об'єкта управління та гарантує досягнення запланованих результатів. Так, В. Ананішнев указує, що управлінський ефект значною мірою створюється на стартовій стадії моделювання. На цій стадії визначаються початкові параметри, статика та динаміка об'єкта управління, розраховуються організаційно-економічні ресурси [1].

Останні дослідження та публікації. Управління розвитком дошкільного навчального закладу (ДНЗ) потребує побудови певної моделі, особливо на адаптивних засадах.

У науковій літературі, що присвячена поняттям управління в освіті, детально описані різні моделі та розкриті шляхи їхньої побудови.

Процес побудови моделі має назву «моделювання». Ґрунтовними дослідженнями з питань моделювання освітніх процесів є роботи таких авторів: Н. Білик, І. Булах, Г. Єльнікової, В. Кальнея, О. Локшиної, Т. Лукіної, В. Маслова, В. Пікельної, С. Шведової, С. Шишової.

Виклад матеріалу дослідження. Спираючись на роботи З. Рябової, при побудові моделі управління розвитком ДНЗ на адаптивних засадах, використовуємо певні етапи моделювання, а саме: формулювання мети створення моделі; виділення основних компонентів моделі управління ДНЗ на адаптивних засадах і встановлення між ними зв'язків; побудова ідеальної моделі стану об'єкта управління; визначення